

Titel: Kapitel I.

Citation: "Kapitel I.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r01-shoot-chptrd1e43022.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel I.

Om Sager, der påtales i Henhold til § 38 eller § 4ft.

Af de 6 Paragrafer, som dette Kapitel indeholder, give de 3 sidste Bestemmelser, som særlig foranlediges ved, at Flere have Påtaleret i disse Sager. Bortsees fra disse, vil et Blik på de i §§ 440—442 givne Regler vise, at Særegenhederne ved Behandlingen af Sager, der påtales i Henhold til §38 eller § 40, ikke ere mange og tildels af underordnet Betydning, en naturlig følge af Anklageprincipets Gjennemførelse i Sager, der forfølges af de offentlige Anklagemyndigheder. Under disse Omstændigheder fandtes det lettere at stille i Spidsen Grundsætningen om, at

de for offentlige Sager givne Regler også i det Hele her sinde Anvendelse, og derefter i den Orden, som Sagens Gang medfører, at angive de færegne Forskrifter, end at give en fuldstændig Ordning af Processens Gang, der for en stor Del måtte blive en Gjentagelse og uundgåelig vilde medføre en ikke ringe Vidtloftighed, selv om der på de enkelte Punkter jævnlig kunde henvises til tidligere Regler. Navnlig måtte denne Betragtning blive afgjørende med Hensyn til de Sager, der forfølges i Henhold til den den Forurettede ved § 40 1ste Stykke hjemlede subsidiære Påtaleret, hvis Område er så stort, medens den dog kan forudsees praktisk sjældnen at ville komme til Anvendelse.

Ved Overførelsen af de for offentlige Straffesager gjældende Regler frembyder der sig strar det vigtige Spørgsmål, om Overførelsen kun skal strække sig til de Regler, der gives i 4de til 6te Afsnit af Udkastet, eller også ganske eller for en Del til Reglerne i det 3 die Afsnit. spørgsmålet er dette, om der i de Sager, der ikke forfølges af Statsanklager eller Politi, overhovedet kan blive Tale om en for offentlige Myndigheder foregående og derfor processuelle Regler undergiven Underfogelse, førend Anklage er rejst for den dømmende Ret. Gn Selvfølge er det for det Første, at om en Efterforsningsvirksomhed af Politiet eller Statsanklageren kan der ikke være Tale. Dette følger af selve Forudsætningen for de omspurgte Sager. Hine Myndigheders Efterforskning er kun et Middel for at forberede Anvendelsen af deres egen Påtaleret; men her påtales uafhængig af dem. På den anden Side ligger det i de almindelige Regler, at Forundersøgelse ved Retten i visse Tilfælde ikke kan finde Sted. Dette gjælder således om de Sager, der forfølges i Henhold til § 38, se § 22 1ste Stykke, men kan også være Tilfældet med Sager, der påtales i Henhold til § 40. spørgsmålet er altså dels, om i de Sager, hvor Forundersøgelse for Anklagen overhovedet kan finde Sted, en sådan også kan fremkaldes af den Private, der påtaler i Henhold til § 40, dels om den Påtaleberettigede i disse og de andre under Kapitlet hørende Sa-

ger kan begjære en Virksomhed af Underfogelsesdømmeren for Påtalen på lignende Måde, som Statsanklageren eller Politimesteren under den offentlige Efterforskning, jfr. § 221. Hvad nu først angår den subsidiære Påtaleret efter § 40 1ste Stykke, vilde der vistnok vere god Grund til kun at indrømme den som en Beføjelse til at optræde som Anklager for den dømmende Ret, dersom man måtte opfatte den som nærmest sigtende til at værne om den Forurettedes Interesse. Thi det stemmer hverken med Forholdets Natur eller den tidligere Lovgivnings Grundsætninger, at en Privat har Krav på Underfogelsesdømmerens Hjælp for at få Materiale til at afgjøre, om han i egen Interesse skal bestemme sig til at våtale en mod ham udøvet strafbar Handling, se også Udkastets § 446. Det er fåledes ganske konsekvent, at det tyske Udkast, der opfatter den subsidiære Privatanklage fra hint Synspunkt og derfor også kun tilsteder den indenfor snevre Grænser, udelukker den Forurettede fra at begjære Forundersøgelse. Efter den Opfattelse, der ligger til Grund for nærværende Udkasts Regler om den subsidiære Privatanklage, vil man derimod ikke kunne afgjøre spørgsmålet ved denne Betragtning. Opfatter man den private Anklager som den, der tager Samfundets Interesse i Straffesagens forfølgning i sin Hånd, er det også naturligt ikke uden videre at affkjære ham fra den foreløbige Anklage, som står de offentlige Myndigheder åben ved Andragende om Forundersøgelse, førend Anklagen rejses. Til blot Angiver bliver han derved ligesålidt som den offentlige Anklager. Dog er der unegtelig Grund til på dette Punkt at søge særlige Garantier ved Privatanklagen. Til disse hører for det Første, at Andragendet om Forundersøgelse bør kunne nægtes Fremme også af den Grund, at de forelagte Oplysninger ikke vække grundet Mistanke, jfr. derimod § 229, og dernæst, at Andragendet må rettes til Landsretten, således at undersøgelsesdømmeren ikke kan antage det uden en Beslutning af denne, se herom § 441 Nr. 3. Andre Hensyn medføre, at der regelmæssig ikke kan tillægges den private Anklager en lignende Beføjelse som den, Statsanklageren og

Politiet har efter § 221. Det er en Påtaleret, der er hjemlet; en sådan forudsætter, at en bestemt Person kan sigtes. At indrømme den private Anklager Krav på Undersøgelsesdømmerens Hjælp til en almindelig

Efterforskning, der ikke er rettet mod en bestemt Person, vilde gå ud herover. Som en følge heraf blive Reglerne i 3die Afsnit Kap. I ordentligvis i deres Helhed uanvendelige i disse Sager. Kun hvor Sagen ikke tåler Opsættelse, kunne enkelte Retshandlinger begjæres af Undersøgelsesdømmeren, forend Sagen er anhängiggjort for Retten. Men dette er ikke ejendommeligt for disse Sager, men gjælder også ved de i næste Kapitel omhandlede private Straffesager, se § 446, og har også sine bekjendte Analogier i Civilproessen. Tildels lignende Betragtninger fore til i de andre Sager, der omhandles i dette Kapitel, at sætte den samme Betingelse for Adgangen til Retshandlinger ved Undersøgelsesdømmeren for Anklagen. særlig kommer det ved § 40 2det Stykke i Betragtning, at den private Forfølgning her ikke kan betragtes som foretagen i Samfundets Interesse, og hvad § 38 angår, at Påtalen efter samme kun er naturlig, forsåvidt Sagen derved hurtigere og lettere kan bringes til Ende.

I Overensstemmelse med det Udviklede ere Forskrifterne i § 440. Udtrykkene i 1ste Stykke ere fåledes valgte, at det allerede af dem fremgår, at Bestemmelserne i tredje Afsnit Kap. I ikke ere medindbefattede; i al Fald bliver det klart ved det 2det Stykke af Paragrafen.

Af de Særegne Forskrifter for Behandlingen, som §§ 441 og 442 indeholde, er der kun to, som angå Sager, der forfølges i Henhold til § 38, se § 441 Nr. 4 og 442 Nr. 3. Den sidste af disse udtaler, at ved Anvendelsen af Retsmidler i Sager, der ere forfulgte i Henhold til § 38, må Statsanklageren optræde i Anklagens Interesse; den særegne Påtaleret efter § 38 gjælder kun Behandlingen i Første Instants. Reglen er iøvrigt ganske svarende til den, som vilde gjælde, når Eagen forfulgtes af Politiet, se § 398. Alle de andre Bestemmelser i Paragraferne have Hensyn til § 40.

Hvad Bestemmelsen i § 441 Nr. 1 angår, bemærkes, at Overholdelsen af den Betingelse for Påtaleretten i Henhold til § 40 1ste Stykke, at den offentlige Myndighed har vægret sig, nærmest er i dennes Interesse, idet det må fastholdes, at en med den private Anklager til Ende ført Sag ikke kan optages igjen af den offentlige Anklager, medmindre Betingelserne for en ved Realitetsdom afgjort Straffesags Gjenoptagelse ere tilstede. Om Betingelsen er tilstede, bør derfor både påfees af dømmeren i Embeds medfør, og den offentlige Anklagemyndighed bør fættes i Stand til at fremsætte sin Indsigelse. Derfor pålægges det den private Anklager at ledsage sin Anklage med Oplysning om, at Betingelsen er tilstede, og at tilstille Anklagemyndigheden Gjenpart af Anklagen. Den Sigtede har selvfølgelig også Interesse i at afværge en Behandling, der kan blive frugtesløs, når Sagen ikke fores til Ende, fordi Betingelsen mangler; men er Forhandlingen engang begyndt, er hans Interesse nærmest, at Sagen fores til Ende og bliver afgjort, idet han ellers må underkaste sig en gjentagen forfølgning om det Samme. Til denne den Sigtedes Interesse bør der nu tages Hensyn, når Sagen er videre fremskreden, og når således tillige mange andre Hensyn gjøre det lidet onkeligt, at den stedfundne Forhandling bliver uden Nytte. Den offentlige Anklager bør ikke ved sin Passivitet kunne bevirke, at Sagen på et sent Stadium afbrydes. Derved begrundes Slutningsreglen under Nr. 1. Kan Statsanklageren, der virkelig ikke har opgivet Sagen, ej længere fåe den privat forfulgte Sag standset, kan han dog altid selv tage den i sin Hånd, hvorimod han, når han engang har opgivet Sagen, kun kan gjøre det under den i § 445 angivne Betingelse.

Reglen i § 441 Nr. 2 behøver ingen Forklaring. Bestemmelsen under Nr. 3 er ovenfor omtalt. Nr. 4 indfører en Forandring i den Regel, som gjælder i de af Statsanklageren ved Landsretten forfulgte Sager, at en Forprøvelse på skriftlig Grundlag af Anklagens Begrundethed ikke sker i Embeds medfør, se § 254 Nr. 2. Sker forfølg-

ningen i Henhold til § 40, bør sådan Prøvelse finde Sted i Embeds medfør. En privat Anklage bør, selv om den Sigtede vil finde sig deri, ikke som sådan kunne have de Virkninger, som ere knyttede til at være sat under Tiltale, og det Offentlige kan med Hensyn til de Byrder, den mundtlige Hovedforhandling medfører, ikke være voldgivet en privat Anklagers og den Sigtedes Forgodbefindende. I Underretssager, hvor Udkastet ikke fjender sådan Forprøvelse, nåes Betyggelse i sidstnævnte Henseende ad en anden Vej. Udkastet overfører nemlig den ellers kun i Politisager gjældende Regel i § 364, hvorefter det første møde under Hovedforhandlingen ikke er beregnet på Bevisførelse, til at gjælde ved alle Underretssager, der høre under dette Kapitel, uden Hensyn til, om deres forfølgning vilde være tilfalden Politimesteren eller Statsanklageren, jfr. også § 447 i Slutningen. Reglen i § 442 Nr. 1 fastsætter Virkninger af den private Anklagers Udeblivelse under Hovedforhandlingen. Den offentlige Interesse kræver her ikke en sådan Regel, som er fastsat i § 279 (Sagen udfættes altid); det er også klart, at den vilde være meget hensynslos mod den Sigtede, der ikke har den Betyggelse, som ligger i en offentlig Anklagers Embedspligt. Er Udgangspunktet rigtigt, ville iøvrigt de enkelte Bestemmelser ingen Forklaring behøve. Det Samme gjælder om de Udeblivelsesvirkninger, som Nr. 4 fastsætter, hvor Retsmidler anvendes. Reglen under Nr. 2 er et nødvendigt Supplement til § 206.

Da Resultatet af den forfølgning fra den offentlige Anklagemyndigheds Side, som har fundet Sted i de her omspurgte Sager, utvivlsomt bliver forbindende for den, der har en ved § 38 eller § 40 hjemlet Påtaleret, men denne Ret på den anden Side derved kunde blive ganske illusorisk, må der nødvendigvis være en Adgang for den efter hine Paragrafer Påtaleberettigede til at optage en Sag, der er begyndt, men ikke føres til Ende af den offentlige Myndighed, uden Hensyn til de Betingelser, der ellers gjælde for en Sags Gjenoptagelse. Men på den anden Side kræver den Sigtedes Interesse, at denne Ad-

gang benyttes snart, og det må derhos være den Påtaleberettigedes egen Sag at følge den Sag, hvori han har Interesse, således, at han bliver i Stand til at gjøre Brug af sin Ret så betids, som Loven kræver. På disse Betragtninger ere Bestemmelserne i § 443 byggede. Hvad de enkelte Bestemmelser i denne angår. bemærkes blot, at Slutningen af Nr. 2 kun tilsigter at afværge Misforståelse; det er f. Ex. klart, at den private Anklager ved at optage Sagen, der frafalder af Statsanklageren under Forundersøgelsen, ikke kan hindre den løsladelse af en fængslet Sigtet, som dømmere finder begrundet. At Reglen under Nr. 3 kun angår § 40, forklares ved § 442 Nr. 3. At Påanke i Henhold til § 40 må anmeldes inden den samme Frist, som gjælder for den offentlige Myndighed, volder ingen Vanskelighed; det vil med andre Ord sige, at den private Anklager må anmelde Påanke betingelsesvis, nemlig hvis den offentlige Anklager ikke påanker.

Medens der ved den subsidiære Privatanklage ikke er Grund til at indromme den Private Ret til at optræde som Medanklager, hvilket åbenbart går videre end en subsidiær Påtaleret*), må en sådan Ret derimod tilkomme den Private, der har en ligeberettiget Forfølgningsret (§ 40 2det Stykke); omvendt må Vedkommende på det Offentliges Vegne have samme Ret, når en sådan Sag er anhängiggjort af den Private, se § 444.

Når den offentlige Anklagemyndighed har vægret sig ved at forfølge eller har frafaldet forfølgning, blive for dens Vedkommende ubetinget Reglerne i 6te Afsnit Kapitel IV anvendelige, om end den Private i Henhold til § 40 1ste Stykke har påtalt. Deraf følger, at den offentlige Anklagemyndighed nu ikke efter kan indtræde i Sagen, medmindre Betingelserne for Sagens Gjenoptagelse ere tilstede, se § 445. særegne Regler om Formen for den Indtræden i Sagen, som §§ 444 og 445 ommelde, ere ikke ansete for

*) Tilfaldet er naturligvis et andet, når en Del af Anklagen frafalder af den offentlige Anklager.

nødvendige. For et tildels analogt Tilfælde foreskriver § 268, at der gjøres Meddelelse til Retten skriftlig, eller under Hovedforhandlingen mundtlig til Retsbogen, og denne Regel kan utvivlsomt anvendes også her.